

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlár sora 20 kr.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői Iroda

és
Kiadóhivatal:

CIRNER és LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések ber-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

A Szent Lélek ünnepén.

„Nem hagyalak titeket árván“, így vigasztalta Jézus tanítványait kevéssel halála előtt. „hanem kérem az atyát és más vigasztalót ad néktek, hogy veletek maradjon mindörökké. Ama vigasztaló Szent Lélek pedig, kit az atya az én nevemben elbocsát, az megtanít titeket mindenekre és eszetekbe juttatja mindazokat, amelyeket mondottam néktek.“

A mesternek emez ígérete beteljesedett. „Mikor a pünköst napja eljött volna, valának mindnyájan egy akarattal együtt. Akkor nagy hirtelenséggel lőn az égből mint egy sebesen zugó szélnek zendülése, mely eltölté ez egész házat, amelyben ülnek vala. És látának kettős tüzes nyelveket: és üle mindenikre azok közül. Megteiének pedig mindnyájan Szent Lélekkel.“

És ime, azok az egyszerű halászok, kik az elfogatás rémes éjszakáján bátorságukat elveszítve, ott hagyták a Mestert: most megkeresztelkedve Szent Lélekkel, bátran kezdik prédikálni a megfeszített Krisztust, a zsidóknak botránkozást, a görögöknek bolondságot,

de a hivatalosoknak, mind a zsidóknak, mind a görögöknek a Krisztust, az Isten hatalmát és Isten bölcsességét. Péter, az igazmondó tanítvány, ki az árulás éjszakáján háromszor tagadta meg Urat, Mesterét: most vevén a Szent Lelket, apostollá lesz, s szikla szilárd hittel, magasztos lelkesültséggel hirdeti a Jeruzsálem utcaiban tolongó sokaságnak, hogy a „názarethi Jézus a Krisztus, kit isten feltámasztott a halálból!“ „Tudja meg az Izraelnek egész háza, — így szól — hogy a megfeszített Jézust az Isten tette Urrá és Krisztussá.“ Beszédének hatása csodálatos volt, sokan akadtak, kik örömmel hallották, s „mintegy háromezer lélekkel szaporodának meg azon napon, kik mindnyájan megkeresztelkedének.“

Istennek lelke ragadja meg, hatja át az embereket és művel csudákat, jeleket itt e földön. A vallásos hitében sértett Saul, ki boszuvágygyal szívében indul a Krisztust követők üldözésére, ott a damaszkusi uton vevén a Szent Lelket, hirdetőjévé lesz az evangéliumnak, melyet megvetett s apostolává annak, kinek követőit üldözte. Zsidók és

pogányok együttesen hódolnak a Szent Lélek hatalmának; a Baalok templomai egymásután omlanak a porba, hogy helyükbe épüljön a lélekben és igazságban imádandó Istennek hajléka. A Lélek kezdi megteremni gyümölcseit: „a szeretetet, örömet, békességet, békességes türelést, kegyelmességet, jóságot, hitet, alázatosságot, mértékletességet.“

És azóta is Istennek lelkét, a Szent Lelket látjuk munkálni a keresztyénség életében.

Istennek lelke az az erő, mely képesíti az embert hivatása, kötelessége tisztább felfogására, hivebb teljesítésére; az az erő, melynek birtokában az érzékiség fölé emelkedve a szellem törvényeinek minden kényszer nélkül engedelmeskedhetik; azon erő, mely megtermi ma is gyümölcseit a hitben, szeretetben, reményben, alázatosságban, könyörtelenségben, mértékletességben, békességes türelésben.

A kegyelemnek Istene tegye áldásossá olvasóink között igehirdetését, árássa ki reájuk Szent Lelkét, áldja és szentelje meg ünneplésüket!

TÁRCZA.

Beszéd az ifjúsághoz

Magyarország ezeréves fennállásának ünneplése alkalmából 1896. május 9.

Tartotta: Fogarasi Albert főgimnáziumi tanár.
(Folytatás.)

Ismét csak a magyar és az irigyeitől vérig sértett Hunyadi állta útját az egész nyugatot fenyegető vézes áradatnak. Zászlói alá tódult a föld népe is, készen meghalni hazájáért, mely rá csak külellenségeket, csak súlyos igát rótt, de az emberi jogokból kizárta. A hősiesség és önfeláldozás csodái ismétlődtek Belgrádnál. Annak a seregnek, melyben Dugovics Titusz volt, győznie kellett. Hunyadi a keresztyén világ legnagyobb hősei közt emlegették a jóindulatu idegenek és a jó magyar nép. Talán a sors akarta, hogy ne lássa gonosz lelkű és országirtó irigyeinek rövid diadalát: a szentgyörgy-téri tragoediát, hol az ország legszebb leventéjét hóhér bárdja sujtotta halálra.

A gyenge szívű király is hamar követte áldozatát, éppen a megszegett temesvári eskü évforduló napján.

Az isteni osztó igazság szava nyilatkozott meg a nemzet jobbainak szívében, a mikor a megürült királyi székbe a nagy hős megmaradt fiát Mátyást ülteté. Az ország öröme határtalan volt, hogy annyi idő mul-

tán ismét magyar ember a magyarok királya. Az igaz, hogy volt még egy király: az álnok Frigyes; csak hogy nem voltak alattvalói.

Nagy Lajos kora újra felvirult. Az ifjú hős király és a fekete sereg nyomán újra fellobban a nagy Hunyadi szelleme. Cseh német és török inkább szerették a békét ott, ahol Mátyás a király. A hűtlen, askálódó rossz szomszéd is elvette méltó büntetését. „Nyögte Mátyás bus hadát Bécsnek büszke vára.“ Igazság, törvény és rend meghozta a népnek a jóllétet, a nemzetnek az egységet és erőt. És édes otthonára talál a lángelméjű bölcs király udvarában a tudomány, a művészet; nyegleség, felületesség szégyenülve távoztak onnan.

Oh, miért kell óriások nyomába törpéknek lépniök! Miért kellett Hunyadi Mátyás után Dobzse Lászlónak következnie! . . . Aztán miért kellett a fejtelenség, meghasonlás, pártokra szakadás minden gonosz szellemének elszabadulnia, hogy előkészítse a legnagyobb nemzeti szerencsétlenséget, a mi a magyart ezer év alatt érthette: Mohácsot!

A tatárok betörése, a saájmezei vész majdnem halálra sujtotta, de önállóságától nem fosztotta meg az országot. Akkor megmenekült a király; most a halott királynak nem volt, azaz, fájdalom, igen sok örököse volt.

Meg is kezdték az osztozkodást hamar a Dobzse László által beürökösitett Habsburgok, a szegény János király és az oroszán részre vágó török. Megkezdődött hazánk leghosszabb gyásza, századokig tartó kínos vergődése. Ős Budavárában, Mátyás büszke palotájában, rabló pogány ütött tanúját. Leesett az ország fejének koronája.

Mi haszna ontották drága vértüket a magyar hősök ezrei? lehették ki hős lelküket egyetlen harcban Losonczy, Szondi, a nagy Zrínyi Miklós? miveltek a hősiesség csodáit az egri nők s Dobó? . . . Csak az volt magyar, amit elvesztettek; a mit megtartottak, vagy visszavettek, az a németé lett. Pusztuló országnak pusztultak jogai.

És a magyarok istene még ebben a sötét korban is tartott fenn menedéket a szeptember-marczangolt nemzet számára. Az ország keleti részén még nem áldozott le a szabadság napja. Erdély még nem került belé az osztozkodásba; ott még nem vezett el a magyar név tisztelete, nem hanyatlott el fegyverének dicsősége. Báthori István, a nagy fejedelem és hatalmas lengyel király zászlóin még diadal, dicsőség fényétől övezve tündöklött a magyar név a lesujtott ellen szemébe. Innen hangzott el Bocskai István szent jelszava: „Az Istenért és a magyar szabadságért!“ És e jelszó nyomán megdobbant a magyar szíve, megvillant hősi kardja. Al-

Ünnepi beszéd.

Alsófehér vármegye közönségének hazánk ezeréves fennállásának örömnépe alkalmából N.-Egyeden, 1896. évi május hó 12-én tartott diszközgyűlésen elmondotta

TÖRÖK BERTALAN, m. főjegyző.

(Folytatás.)

Az Árpád-ház kihaltával Venczel és Ottó pütkösi kiskirályságuk után hatalmas uralkodók léptek trónra az Anjou házból, kiknek bámulatos tevékenysége új korszakot jelzett hazánk történelmében. Egy uralkodónk sem volt még, ki személyesen annyiszor jelent volna meg az erdélyi részekben, mint Róbert Károly, ki újra nagyhatalommá tette Magyarországot s mint Nagy Lajos, kiról jól jegyzi meg egyik történetírónk, hogy „nagyság valódiában, bölcsesség szerényebben, a tudomány és művészet szeretete áldásteljesebben sohasem lépett fel, hogy senki sem csinált mélyebb reformokat kevesebb zajjal, nem boldogította alattvalóit helyesebb eszközökkel s nem tette országát félvilág birádjává“ úgy, mint ő. E nagy királyok alatt az erdélyi részek hősei három tenger partjáig vitték győzelmi lobogóikat s a külfölddel való mérkőzés nemcsak a harci dicsőséget, hanem a művészet és tudomány megbeesülését és szeretetét is felkeltette. Sajnos, hogy Zsigmond hosszú uralkodása nem képezte Nagy Lajos korának folytatását; az oláh vajdakkal való háborúk, 1420-ban a törökök első berohanása; az 1437. évi pórlázadás, mely arra indította a külön szakadt magyar, székely és szász nemzetet, hogy Kápolnán véd- és dacszövetséget kössenek és így a lázadást 1437. évi december 15-én a pórok kezében volt Enyed felperzselése és Kolozsvár bevételé után vérbe fojtsák; az egyházi és világi közélet súlyos szomorú képet mutatnak, melyet alig képesek feledtetni I. Ulászló alatt Hunyadi Jánosnak, a kereszténység nagy hősenek, Európa által esodált fényes tehetségei, kinek nevét,

emlékét halás kegyelet nélkül soha sem említheti a magyar. Az ő zászlói alatt küzdöttek vármegyénk fiai Szent-Imrénél 1442. márczius 18-án, hol Lépes György, a vitéz püspök is hősi halált halt s a mely csatához Kemény Simon halálának emléke, a legnemesebb hazafiai önfeláldozás megindító példája fűződik. Hunyadi Szt.-Imrén, Tövisen és Orbón emelt templomot e győzelem emlékére és mi reményteljesen óhajtjuk, hogy mielőbb valósuljon meg az a törekvés, mely dicsőségteljes férfiú győzelmét, milleniumi emlékképpen, megörökíteni kívánja.

V. László után Mátyás király 33 évi uralma következett; legkiválóbb, legnagyobb fejedelmek egyike, ki bámulatos eréllyel tudott győzedelmeskedni a feltornyosult nehézségeken. S miért ne valljuk be, hogy a történelem tanúsága szerint a mi vármegyénk is feltamadott ellene, nem akarván az 1467. évi országgyűlés azon határozatát teljesíteni, hogy a jobbágyos nemesek tizedet fizessenek? E mozgalom főizgatója farnosi Veres Benedek volt s Erdély legnagyobb része csatlakozott hozzá. Mátyás király gyorsan végzett e forrongással. Hirtelen Tordán termett seregével s a magukat bűnbánólag megadott összeesküvőkkel szigorúan bánt el; nagyobb részét megfosztotta vagyonától, többeket kivégeztetett s dengelegi Pongrácz Jánost vajdává nevezvén ki, Diódvárát neki adományozta, azonban vármegyénket a nota büntetés fenyegetése alól csak oláhországi hadjárata után, 1468. januárjában menté fel. Böven kipótlott vérben és vagyonban az önzés által támasztott ellenállást. Ott voltak őseink a török elleni csaták hosszú sorában, ott küzdöttek a kenyérmezői fényes diadalban 1479. október 13-án Báthori István vajda oldalán. Fájdalom, amely gazdag volt fényben, dicsőségben Mátyás uralma, amely erős kézzel vezette a kormány gyeplőit had-

ban és békében egyaránt, amely bánattal mondhatták halála után: meghalt Mátyás király, oda az igazság, — épp annyira sülyedt a következő királyok alatt az uralomra kapott olygarchák erőszakossága, pártütés és egyenlenség miatt az ország, melynek szomorú sorát a mohácsi vész pecsétel meg.

A mohácsi vész után két részre osztott Magyarország; az egyik rész sulypontja Erdélyre esett, s miután Budát elfoglalta a török, a nemzeti fejedelmek székhelye Gyulafehérvár és Kolozsvár lett. Bekövetkezett a versengés Ferdinánd részéről Erdély birtokáért, a németpártiak részéről Ferdinánd kegyéért, a nemzeti párt részéről pedig a török és a német befolyás ellensúlyozása és kijátszása mellett az önállóságért, miben Zápolya János és halála után Izabella királyné legfőbb embere, Martinuzzi György bámulatos államférfiúi tehetsége rendkívüli ügyességgel működött, de célját nem érthet el, mert Ferdinánd gyanakodó vezérének Castaldónak parancsára 1551. december 16-án Alvinczen megöletett. E korszak szomorú eseményei között van azonban egy méltán meglepő határozat, melylyel az erdélyi rendek pár századdal előzték meg a többi nemzeteket; 1557. július 1-én Tordán tartott országgyűlésben kimondták a vallásszabadságot, meghatározván, hogy „ki-ki vallja azon hitet, mely neki tetszik, új, vagy régi szertartásokkal, s e részben teljesen szabad akarata szerint cselekedhetik.“ Ekkor ugyan még csak a katolikus, kálomista és lutheránus vallásról volt szó, de János Zsigmond alatt 1571-ben az unitárius vallás is bevételre negyedik országos vallásnak.

A Zápolya-ház kihaltá után a Báthori-ház került Erdély fejedelmi trónjára a fényes tehetségű és vitéz Báthori István személyében, kinek hírneve Lengyelországba is eljutván, lengvel ki-

rotmány, szabad vallásgyakorlat volt a küzdelem drága bére.

A bitór kéz ismét hozzányult a nemzet drága kincséhez. Mint Hadur fenyegető jobbjá, jelent meg Bethlen Gábor, lelkeben az élő hit hatalmával, szívében hazája lángszellemével, kezében az igazságos ügy legyőzhetetlen fegyverével. Negyvenhárom csatában néz szembe a halállal „Hitért és szabadságért.“ Győzelemről-győzelemre vezet vitéz seregeit, megbénítja a jogfosztó kezét, visszaveszi az elorzott nemzeti kincseket.

Ámde vallásos hittől át-megáthatott szíve érezte, a tiszta tudás emleim táplált lelke látta, hogy van a fegyver hatalmánál nagyobb biztosítéka is egy nemzet boldogulásának. Aki 28-szor olvasta el a bibliát, az megtanulta e szavak jelentőségét: „Elvész az én népem, mert tudomány nélkül való“; hogy „Szellem az, ami megelevenít.“

E hitének, meggyőződésének eredménye: legnagyobb, legmaradandóbb alkotása, az az intézet, melylyel szeretett hazája fejlődésének legalább is annyit használt, mint győzelmes csatáival; melynek szent falai közt mi most a legmélyebb hálával és lelekemelő kegyelettel hódolunk az ő dicső emlékezetének „az ezer év“ dicső és halhatatlanai között.

A nagy fejedelmek nyomdokain haladtak utódai, a Rákócziak. A 17. század közepe

táján alig volt Erdélynél boldogabb ország. A fejedelmek, nagy urak udvarában tősgyökeres magyar élet folyt; a műveltség, tudományok virágoztak. Ennek a magyaros, művelt udvari életnek pedig igazi éltető lelke a fejedelemszöny I. Rákóczi Györgyné, Lorántfi Zsuzsanna, a legdelebb magyar asszonyok egyike, volt, a nagyhírű sárospataki iskolának megeremítője.

Az ismerődi magyar művelődésnek Erdély más nyelvű népeire is jó hatása volt. A protestáns magyar fejedelmek pártfogásába vette az elmaradt ó-hitű oláhokat is; oláh nyelvre fordította a bibliát, kinyomatta saját költségén s ingyen osztotta szét közöttük. Az a szentírás volt az első oláh könyv, annak nyomán művelődtek a mai állapotig. S most, amikor tanult emberek egyre sokasodnak, eszükbe juthat, hogy művelődésük alapját, az első oláh könyvet, magyar fejedelmek írták nekik.*

Ennek a hódoltságunk is véget vetett a szerencsétlen lengyel háború s az utána következő török-tatár dúlás. A Rákócziak fejedelmi szeke összeomlott, Erdély elbukott. Mennyi szép reménye szállt vele sirba a magyarnak!

Aztán következett a pogányok romlása is Szent-Gotthárdnal. De a magyar ennek sem látta örömet. Ha egyik ellensége gyöngült,

* Varga: Magyarország tört. 616-7.

erősödött a másik. A német uralom útjában többé nem állott az erős Erdély; Magyarországot fegyverrel meghódított országnak tekintette, s úgy is bánt vele. A nemzet szabadság-szeretete kétségbeesett kísérletekben küzdött a zsarnok igája ellen. Zrinyi, Frangepán és még annyi jeleseink a vérpádon adták ki nemcs lelkeiket; más részük bujdosóvá lett. Ezek között volt a nemzet minden jobb érzésű fia. Ez volt a bujdosó Magyarország. Ennek kebelében pislogott nemzeti létünk halvány világa. Belőlük lettek a kurucok. A németek és a velük tartó magyarok voltak a labancok. Öldöklés, embertelen kegyetlenség, rablás dulta, emesztette a véginségre jutott országot. A verlező kegyetlenségből a vallásos fanatizmus is kivette részét. Ennek áldozatai voltak a gályára hurczolt protestáns papok. Ezeréves történelmünk egyik legsötétebb lapja e korszak.

A pislogó mécs halvány világa lobbot vetett s fényénél megjelent a szabadító Tökölyi, a kurucz király. 20 évi zsarnok uralom után újra megvolt az alkotmány.

A félhold ismét nagyot hanyatlik. Ős Budavára, 150 évi rabság után, visszakerült az ország birtokába. Petneházi Dávid és vitéz hajdúi voltak az első a várba özönlő keresztény csapatok között; de vitézül és halálmegvetéssel küzdött az egész keresztény sereg.

rályvá választott, ki azonban távollétében is szíven viselé hazája sorsát, úgy, hogy testvére és fejedelmi utódja Kristóf az ő utasításai szellemében járt el. Annál kevésbbé tartotta szem előtt a bölcs kormányzás elveit Báthori Zsigmond, ez állhatatlan jellemű, zsarnoki önkényű ember, ki elhagyva a kijelölt ösvényt, a német szövetség eszméjét ohajtott megvalósítani, s miután az óvatosabbak fenntartani akarták a törökkel való szövetséget s a 30 éves békét, Báthori Zsigmond ezeket, köztük édes testvérét, Báthori Boldizsárt, és vármegyénk főispánjait, háportoni Forró Jánost és a három Báthori fiu mostoha apját, Ifju Jánost, 1594. augusztus 28 án Kolozsvárt az országgyűlés folyama alatt elfogatta s ez utóbbiakat harmadnapra lefejezteté. Báthori Boldizsárt pedig később megfojtati. Ezután Zsigmond nemcsak a német szövetségnek lett híve, hanem megúván ismételt az uralkodást, a trónt átadta testvéreinek, Báthori András bibornoknak, ki ellen, Rudolf császár nevében, Mihály oláh vajda bejövén, a Báthoriak ellen gyűlölettel viseltető székelyek által a sellenberki vesztett csata után megöletett.

(Vége következik.)

Millennium.

A helybeli róm. kath. elemi fiu- és leányiskola növendékei folyó hó 17-én, hálaadó isteni tisztelettel egybekötve, édes hazánk ezeréves fennállásának emlékünnepe a következő módon ülte meg.

Fél kilencz óraker mindkét nembeli összes növendékek ünnepiesen öltözködve és mindannyian nemzeti színű csokorral fülkesítve, a fiu-iskola II. oszt. tantermébe gyűltek össze, mely e kedves alkalomra nemzeti zászlókkal, zöld galyakkal és virágokkal volt földiszítve.

Nagy és intelligens közönség jelenlétében, főtisztelendő Deli Ödön iskolaszéki elnök

Nagy volt az öröm az egész keresztény világban, de legnagyobb a magyarok között. Ismét felelelt a remény, hogy a másfél száz évvel azelőtt darabokra osztott ország egysül s a szabadtörök visszaadják önállóságát annak a nemzetnek, mely oly sok ideig egyedül küzdött s vért a keresztényiség védelmében s ennek köszönhetette romlását is.

Nemzetünk balvégzete nem ennek az igazságos reménynek, hanem a szerencsétlen Tökölyi jóslatának adott igazat: hogy „rabba teszi a német az országot, mihelyest azt fölzsabadítja.“

A fölzsabadítás áldásait legelőbb a török hódoltságban lakó szegény protestánsok érezték meg. Szuronyokkal kezdték őket hitűktől és vallásos meggyőződésüktől megszabadítani. A szabadtörök az agyon sanyargatott, elpusztult országban mindenütt rebeliseket látott. Rájuk bocsátotta iszonyu vérebét, Karaffát, hogy állítsa helyre az ország nyugalalmát. Hány ártatlan élet talála meg ekképp az örök nyugalmat!

Az egységes nemzet végre ismét látott egységes országgyűlést Pozsonyban az urnak 1687-ik esztendejében. A császárnak három kívánsága volt a nemzethez: 1. A szabad királyválasztás helyett örökösödés az osztrák házban; 2. töröltessék el az Aranybulla 22. cikke: hogy a magyar, hűtlenség büne nélkül, fegyvert ragadhat törvénysértő kirá-

ur a következő hazafias beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt:

„Kedves tanulók! Mai ünnepélyünk czélja, hogy a Gondviselő Istennek hálát adjunk azon végtelen kegyelméért, melylyel magyar hazánkat ezer éven át, annyi veszély és viszály, annyi vesz, harc, küzdelem és viszontagság után megőrizte és nekünk megtartotta. Czélja továbbá a mai ünnepélynek, hogy visszatekintve a multra, abból erőt merítsünk az élet küzdelmeiben, hogy mint jó keresztények és hazafiak kettős kötelességünknek — Istenünket imádni, hazánkat pedig az önfeláldozásig szeretni — eleget tehessünk. Kedves tanulók! Magyarok vagyunk mindnyájan, mert aki e szép ország határain belül lakik, aki e szép ország kenyerét eszi, nyelve, neve, vagy eredete legyen bár idegen, — minők köztetek sokan találhatunk — azért ő neki szíven, lélekben és érzeményben magyarnak kell lennie. S éppen ezért szeressétek szívetek mélyéből a magyar hazát, ragaszkodjatok hozzá fiui gyöngédséggel, valljátok magatokat mindenkor büszke önérettel magyaroknak; különösen ti idegen ajkúak, titeket szeretettel figyelmeztetek, hogy ha felnőtök, ne hallgassatok azon csábító kigyókra, kik füleitekbe olyanokat sugdosnak, miknek czélja, hogy a magyar haza iránt való szerelmeitek szíveitekből kioltásák s elhitessék veletek, hogy ti itt üldözött nép, jogaiból kiforgatott, idegen nemzet vagytok. Az ilyen hamis prófétákkal értessétek meg, hogy hazugságaik meg nem ingatnak benneteket a magyar haza szeretetében, mivel ti idegen nyelvek daczára is magyarok vagytok, magyarok lesztek, azok akartok lenni mindörökké, s aki a magyar nemzet ellensége, az egyszersmind a ti ellenségeitek is. Legyetek azért, mint a magyar király alattvalói, jó magyarok, szeressétek a magyar hazát, annak nyelvét és minden alkotmányos intézményét, mert itt élünk és halnunk kell. Kedves tanulók! Amennyire ismerem a ti lelketeket s ismerem azon hazafias szellemet, melyet tanítóitok az évnek minden

lya ellen; 3. bizottságot küldjenek ki a fölzsabadított ország rendezésére. A hálás nemzet a két elsőt, akármilyen elkeseredéssel, de teljesítette; a harmadiknak teljesítésére még apozsonyi várágyuk fenyegető torkai sem tudták rávenni. Pedig a rendezésre már a javaslat is készen volt. Kolonics, esztergomi érsek, a rendezésre ezt az elvet állította fel: „Én az országot előbb koldussá, azután katolikussá és végül rabba teszem.“ Szécsenyi Pál, Kalocsa érseke, azt mondotta, hogy az országot csak az országgyűlés rendezheti; ez a törvényes állapot. És ezt nyíltan, elszántan mondta a hatalom szemébe. Neki adtak igazat. Katolikus és protestáns mind imájába foglalta a bátor, nemes főpapot. Népszerűbb ember nem volt az országban.

Az ország rendezése megkezdődött, de a Kolonics elvei szerint. Szécsenyi Pálnak is volt vigasztalása diadalmos ellenfelével szemben: „Nagy különbség, mondta neki, valamit kényszerítés, vagy szabad megegyezés útján fogadtatni el valakivel.“ A következmények ismét neki adtak igazat.

A rendezés műve, az önkényuralom, a nemzet jogainak elkobzása folytak tovább a megkezdett alapon.

(Folytatása következik.)

óráján át szívetekbe csepegtetnek, örömmel nyitom meg mai ünnepélyünket, hogy lássuk s halljuk azon nemzeti érzés megnyilatkozását, melyet őseinktől öröklünk s édes anyánk tejével szívunk magunkba.“

Megnyitó után a növendékek és a közönség a „Himnusz“-t énekelte.

Ezt követte tisztelendő Molnár György lelkész-tanító szép felolvasása „A honfoglalás és a magyar nemzet életéről“.

Az ünnepély egyik fénypontját képezte az is, midőn egy növendék a megkoszorozott Magyarország térképén — az esemény megemlékezésével — megjelölte a történelmileg nevezetesebb helyeket.

Az ezután következő hazafias dalok és szavalatok, felváltva fiuk és leányok által, jó sikerrel adattak elő, mely siker nagy részben tisztelendő Tapolcsányi Gottfried lelkész-tanító érdeme, ki a fiukat e magasztos ünnepélyre előkészítette.

Az ünnepélyt az iskolaszéki elnök hatóságos beszéde zárta be, melyben Isten, király, haza iránti igaz szeretetre és hűséges ragaszkodásra buzdította az összes jelenlevőket.

TeXe János,
k. tanító.

Lélekemelő ünnepélyt rögtönzött e hó 20-án a Bethlen-főiskola érettségire menendő 12 ifja Magyar-Igenben. Az ifjak ifj. Kontz Albert szíves meghívására a jelzett napon Magyar-Igenbe ráadultak ki és a nagyszámú intelligencia részvételével zászlók alatt vonultak ki az ottani kath. templomkertben pihenő, 1849-ben meggyilkolt 187 magyar vértanu sírjához, hol a Himnusz eléneklése után Székely János elszavalta Petőfi „Magyarok Istenét“, Szász Albert igen szép emlékbeszédet tartott, melyet Kozma László szavalata követett („Élek vagy halok“, Petőfi), záradékol pedig az egész közönség a Szózatot énekelte. Derék ifjaink koszorut is helyeztek a sírra, melynek szalagján a következő felírás ékeskedett: „A 187 magyar vértanunak a nagyenyedi főgimnázium maturandusai az 1895—96. iskolai évben.“

Az ünnepélyt kedélyes vacsora követte az iskola termében, melyen az egész intelligencia megjelent s melyen egymást érték a hazafias tósztok és dalok.

A szárazvámvolgyi értelmiség 1896. május hó 31-én Maros-Szent-Benedeken, Magyarország ezredéves fennállása emlékére, kóras tánczvigalommal egybekötött ünnepélyt rendez.

A Király és a Millenniumi Történet. Ő Felsége az ezredéves kiállítás sokszorosító pavillonja megtekintése alkalmával legelőször az Athenaeum részvénytársulat kiállítását szemlélte meg Emich Gusztáv vezérigazgató kalauzolása mellett.

Szemébe tűntek a Szilágyi Sándor által szerkesztett tíz kötetes Millenniumi Magyar Történet eredeti képei, melyek közül a Benczur Gyula által Vaszary Kolos hercegprimás bevezető cikkéhez rajzolt allegorikus kép és Munkácsy „Honfoglalás“ című képe különös tetszésben részesültek.

Ez alkalommal behatóan megtekintette a mű megjelent első három kötetét is, melyekről szintén több ízben elismerését fejezte ki Emich Gusztáv igazgató előtt, mondván: „Igazán szép és nagy vállalkozás.“

Valóban ritka eset, hogy a magyar király magyar könyv-vállalatot így megdicsérjen.

Az ezredéves kiállítás mintegy 290 épülete közt tagadhatatlanul a legoriginálisabb a Mauthner Ödön budapesti magkeskedő pavillonja. Ez olyan eredeti, amint semmiféle világ-kiállításon még nem láttunk. Látni kell azt a sajátos vadregényes külsejű épületet, mely vakolat helyett egész összességében fakéreggel van borítva. A közeledőt már száz lépésről a díszes kis benyiló kert remek tökéletességgű virágainak kellemes illatárja fogadja, de csak közelebb érve észleli, hogy az ebben a pavillonban és előtte folyton tolongó néparadattól vajmi nehéz a pavillonba bejutni. Benn a pavillonban látjuk a szakavatott rendező kéz művét; magvak kristályüveg tartókba rendezve s minden konyhakerti és virágmag-fajta mellett ragyogó színekben festett természetű ábráját, majd üvegszekrényekbe helyezett frappáns hűségű, természetes nagyságu termények modelljeit. A páratlan tökéletességgű és tisztaságu gazdasági magvak, egyetemben a természetben csoportosított növényekkel, valamint az ezen pavillonban kiállított ritkább magvak gyűjteménye méltó tanulmánytárgyai a gazdának, kertésznek és a természet kedvelőjének egyaránt.

A királyi ház gyásza.

Az elhunyt Károly Lajos főherceget szerdán délelőtt bebalzsamozták és ravatalra helyezték, melyet egészen elborítanak az uralkodó család koszorúi.

A temetés az udvari plébánia templomból pénteken lesz, melyet megelőzőleg és pedig d. e. 8—12-ig a nagy közönség bebecsáztatást nyer.

A gyászra hazatért Ferencz Ferdinánd főherceg, az orvosok kívánságára, kik a még mindig gyöngéledő főherceget az izgalomtól távol kívánják tartani, nem fog részt venni atyja temetésén.

Az elhunyt főhercegért Ő Felsége hat heti gyászt rendelt el, mely a temetés napján, május 22-én kezdődik. Az első négy hét mély gyász lesz. A királyi palota alapkövetelésénél, június 6-án, az udvari gyász érvényben marad, a 8-iki ünnepély alkalmával azonban a gyász felfüggesztetik.

A részvét mindenfelől óriási mértékben nyilvánul, többek között az országgyűlés mindkét háza jegyzőkönyvileg fejezte ki részvétét és a temetésen küldöttségileg képviselteti magát, a koporsóra pedig koszorut tesz.

A külföldi uralkodók legtöbbje megleghangú részvétáviratot küldött a királynak és a külföldi lapok mind rokonszenves hangon emlékeznek meg az uralkodóház gyászáról, mindannyian kiemelik Ferencz József király uralkodó erényeit és hiszik, hogy mély gyászat a népek szeretete enyhíteni fogja.

Károly Lajos főherceg halála alkalmából Berlinben is 14 napos udvari gyászt rendeltek el, Moszkvában pedig a Petrowszki palota előtt 20-ára tervezett szerezad elmaradt.

A nemzetiségi sajtóból.

(—) Ezredéves ünnepünk e hó 2-án kezdődött. Kiállításunk Ő Felsége a király és az egész művelt világ jelenlétében meg-

nyitott. Magasztos, fenséges volt az ünnepélyek kezdete, méltó egy hatalmas, életerős nemzet multjához, komoly, mint maga az élet és az ünneplő nemzetnek multja; nem zavarta azt meg egy dissonáns hang sem, amint nem is tehette, mert kinek kebelében az igazságérzetnek csak egy parányi atomja is van, az kalapot kellett emeljen egy nép előtt, mely vérrrel szerzett földjén ezer éven át megállott és ez időn át, 33 nemzedék életén keresztül, megtette mindazt, mit a társadalmi együttlét fejlődő törvényei az egyestől, az ösztől megkövetelnek. Olyanok képzeltek mi ünnepélyeinket, mint a milyeneknek azok tényleg mutatkoztak: fényesnek, mint fényes multunk, komolyan, mint ezredéves munkálkodásunk és igaznak, mint egész történelmi létünk.

Kiállításunk megnyitására ott láttuk az egész világ képviselőit; a hány számottevő nép van e föld kerekén, mind ott volt, egyrészt hogy elismerését fejezze ki a magyar nép iránt, másrészt, hogy meggyőződést szerezzen magának arról, mit művelt a magyar nép ezredéven át; lássa, hogy nem pihent tétlenül, hanem fáradozott, dolgozott és a kultúra haladtával lépést tartott.

Május 2-ika szót a nagyvilágnak, május 10-ike próbaköve volt nemzetiségeink hazafiságának. E napon tartották meg ország-szerre hálaadó istentiszteleteiket mindazon vallásfelekezetek, melyeknek dicsőséges osztályrészül adatott, hogy ezredéves életünknek részesei legyenek; e napon volt tehát alkalmuk különböző nemzetiségeinknek bebizonyítani azt, mennyi szeretettel, hálával ragaszkodnak hazájukhoz, azon nemzethez, mely őket ezer éven át fenntartotta, istápolta, védte.

Örömmel jelezhetjük, hogy nemzetiségeink e napon, május 10-én, tényleg bebizonyították, hogy hű hazafiai e hazának, mert ha történetek is sporadikusan oly szomorú jelenések, midőn egyes fanatikus, vagy elvadult lelkesek a haláltünet megtartását kényszernek igyekeztek feltüntetni és burkoltan bár, de kifejezést ohajtottak adni örült eszméiknek, ezek száma oly elenyésző csekély volt, hogy az egész nemzetiségnek őszinte ünnepében elmosódtak, számba nem vetettek, és ezen egy pár esetből nem vonhatunk következtetést az egészre, mert egy néhány pap örült tettét, amit önhaszonlesés, hiuság, tudatlanság, vagy örültségből tesz, az egésznek betudni hiba volna. Ha egy bizonyos társadalmi osztálynak néhány százaléka örültté lesz és bolondok házába kerül, ki fogja ezekért az egész osztályt örültnek tartani? Így vagyunk a nemzetiségek ünnepélyeivel is; ha egy pár örült román lelkes május 10-ét saját önző céljaira felhasználni akarta, e pár eltévelyetett örült tettéért nem mondhatjuk román testvéreinkre, azok összességére, hogy hazafiatlanok.

És így örömmel konstatalhatjuk, hogy ünnepélyeinkben részt vettek román testvéreink is és együtt vigadtak velünk az ezer év szép emlékein.

Ami minket közelebről érdekel, kísérjük figyelemmel, mily módon, mily fényes ünnepelték meg Balázsfalváról kormányzott gör. kath. román testvéreink a millenneumot.

Szabó János dr., Szamosújvár püspökének lélekemelő, hazafias tettét, ime, méltán követte Nagyvárad. Ott is május hó 10-én ünnepelték meg az 1000-ik évet. Mindenütt istentisztelettel, a tanítványok szavalataival, ének- és zeneelőadásokkal. Különösen kivált

a román tanítóképezde ünnepe, melyen Beöthy főispán, Sal polgármester, Goldis püspök-helynök, számos táblabíró és nagy előkelőség jelent meg. Lauran Ágost igazgató lelkes magyar megnyitót mondott, többek közt így folytatva: „Áldjuk az Istent, hogy drága hazánkat a világ örömtapsa közt méltán ünnepelhetjük. Az ezer év legszembeszökőbb bizonyítéka annak, hogy a gondviselés e dicső hazát kifürkészhetetlen terveinek eszközül szemelte ki. Lehetséges volna-e, hogy valaki, akár egy is a haza gyermekei közül, a gondviselés terveinek meghiusításán fáradoznék? Hiszen a honárlók és a haza ellen föllázadók mindenkor, minden nemzetnél a közmegegyezés tárgyai voltak. Ki hazáját nem szereti, nem lehet jó keresztény. Ohajtja, hogy az Isten az összes honpolgárok békés egyetértését, kölcsönös szeretetét, becsülését és bizalmát szilárdítsa. Egyengessük az utat azon magasztos cél felé, mely hazánknak az európai művelt államok között jövőre is ki van jelölve.” Ezen meggyőződéssel és hévvel elmondott megnyitót élénk éljenzés követte.

De míg a gör. katolikus érsek e két megyéje ily hazafias módon ünnepel, hogy van az, hogy maga az érseki székhely, Balázsfalva, a lehető legcsendesebb módon üli meg e nemzeti ünnepet? Tudjuk, hogy az istentisztelet itt a kellő fényes tartatott meg; hallottuk az ünnepi könyörgést és melyet különben minden hasonló alkalommal is elmondanak, de nem láttunk, nem hallottunk semmi emítést az ezer évről, nem hallottunk egy hálaszót és nem hallottuk felémlesztését az aktuális ünnepnek, és vajjon miért? Ha a két püspöki megye méltán kifejezést tudott adni az ezredéves ünnepben érzett örömeinek, miért nem tette ezt Balázsfalva, a mely, mint épp a meghamisíthatatlan történet igazolja, volt leginkább, leggyakrabban lekötöztetve annak, oltalma, védő szárnyai alatt azon nemzetnek, mely most ünnepel? De tán megadja erre a felvilágosítást a balázsfalvi szócsó: az „Unirea.” Ime, laptársunk végül is kegyeskedett észrevenni azt, hogy e hazában most ez esztendő ünnepet ünnepel, nagy későn észre veszi ezt, és legújabb számában 47 sorban méltatja a kiállítás megnyitását. E „terjedelmes” megemlékezésből pedig kivehetjük körülbelül azt is, hogy Balázsfalva május 10-én miért ünnepel oly csendesén. A balázsfalviak lapja ugyanis azt mondja:

„A kiállítás, amint rendezve van, azt akarja bemutatni, hogy ez ország egy Kánaán, de valójában ez csak a zsidók részére az.”

Oh, ti boldog zsidó honfitársaink, látjátok, Balázsfalva azért nem ünnepelt, mert ez országban csak ti vagytok a megelégedettek, boldogok, nektek jut minden jó, minden előny, a balázsfalvi gör. katolikusok ellenben csakis a terheket bírják. Legyetek tehát adakozók, adjatok jogaitokból a balázsfalviaknak is és vegyetek at terheikből, mert mi oly készségesen elhisszük az Unireának, hogy ők azért nem ünnepeltek május 10-én velünk, mert ti is, zsidó testvéreink, zsidó polgártársaink, részt vettetek ünnepélyeinkben és velünk dicsértétek a jó Istent a magyarok és e haza oly nagy, szent ünnepén.

Körorvosok és körbábák.

Nincs fontosabb érdekünk, mint az egészségügyi.

Mégis, dacára annak, hogy 1876. évi közegészségügyi törvény létrejötté óta 20 év telt el, Alsófehérmegyének nincs egyetlen egy körorvosa sem.

A pályázatok sokszor ki voltak tűzve, az állások többször be is voltak töltve, azonban pár hét, vagy pár hó múltán a körorvosok elhagyták állomásaikat és segély nélkül maradt a föld népe legsúlyosabb bajai közepette.

Nem is fogunk segíteni ezen nyomasztó közegészségi viszonyokon, míg a baj okát fel nem fedezzük és helyes orvoslási módját nem alkalmazzuk.

Vizsgáljuk tehát az állapotot.

Alsófehérmegyének van az 1890-iki népszámlálás szerint 193072 lakosa.

Ebből esik a városokra 20864, a járásokra pedig körülbelül 172 ezer lakos.

A négy rendezett tanácsú városban van 20 orvos, tehát annyi, mint Belgiumban, hol átlag minden ezer lélekre egy orvos esik és a mennyi tényleg szükséges is.

A megye területén 30 orvos lakik, tehát a járásokra esik 15. Ezek azonban főképp a nagy községekben laknak és mint járási, községi, vasuti, vagy bányaorvosok biztos fix fizetéssel vannak alkalmazva Marosujvárt, Tövisen, Balázsfalván, Zalathnán, Verespatakon, Magyar-Igenben, Konczán, Alvinczen.

Lakhelyük az intelligens és vagyonosabb központokon van és fizetésük havonként biztosan befoly, előre fizetetik és magánygyakorlatra is biztosan számíthatnak.

Ellenben a körorvosi székhelyek többnyire falun, szegény és tanulatlan nép között vannak megállapítva, hol lakás is nehezen található és a fizetés nem biztos, nem havi előleges részletekben közpénztárból adatik, hanem köri rovatalokból a nép átkától kísérvé gyűjtetik be.

Vajjon ezen tényezők közül melyik a döntő a körorvosra nézve?

Teljes meggyőződéssel mondhatjuk, hogy az utóbbi.

Ha a paraszt tudja, hogy pár garast, vagy forintot az orvosért, vagy bábáért fizet és mihelyt ezen közegészségügyi személynek kellemetlenné, kiállhatatlanná tette létét és az távozik, megszűnik a fizetés is: akkor elmarja az orvost és bábát, a vagyonos is díjtalan gyógykezelést követel és ezáltal a szegény orvos és baba, kinek tőkéje nincs, melyből élhetne, míg a kinos rovatal befoly, kénytelen lesz másfelé, boldogabb helyzet, vagy pálya után nézni.

Az országban 1893-ban 938 körorvos volt s abból megyénkre egy sem esett.

Az orvoslás módja abban állana, hogy megyei rovatal útján kellene kivetni a közegészségügyi czélokra szükséges összeget és azt megyei pénzfárból kiutalványozni mindaddig, míg a közegészségügy államosítva lesz.

A szükséglet a következő volna:

14 körorvos évi fizetése á 600 frt = 7000 frt.

14 körorvos utiátalánya á 200 „ = 2800 „

50 körbaba évi fizetése á 120 „ = 6000 „

Összesen 15800 frt.

Ez összeg az 500000 frtot tevő évi egyenesadók 3% által volna fedezhető és egy közegészségi alap megteremtésére is szolgálna, mert az üresedésben levő állások után az intercalaris jövedelem az alaphoz csatolhatnék.

Igaz, hogy az egyenes államadók már most is a tiszta jövedelem 10%-ra tehető, a megyei rovatal az utadóval együtt 20%, a községek 30%-át képezik az egyenes adónak, tehát összesen 15%-a jövedelmünknek adóba megy, de hát ez adók és rovatalok az állam, megye és községek által közczélokra fordítatván, visszaadnak az adófizető községeknek más alakban és a közczélok közt egy sem üdvösebb, mint a közegészségre fordított kiadások, mert a lakosság munkaképességét és így adózó képességét is sokkal nagyobb arányban növelik, mint mennyit a ráfordított költség teszen.

Az orvos és baba alkalmazásának gyűlöletessége azonnal elveszne, ha a rovatal az esetben is fizethető lenne, ha orvos nincs. Az adózók igyekeznének orvost és bábát nyerni és megtartani, ha már a rovataltól nem menekülhetnének.

Ez volna az orvoslási módja a körorvos- és körbaba-hiánynak szerény véleményem szerint.

Vegyes hírek.

— **Elmozdított körjegyző.** Alsó-Fehérmegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya e hó 20-án tarott ülésében másodfoklag és végérvényesen kimondotta a hivatalvesztést Makave Péter abrudfalvi körjegyzőre nézve.

— **Diszmenet.** Vármegyénk négy városának a június hó 8-iki hódoló felvonulásban szereplő czimeres lobogói a legszebb művészi kivitelben megérkeztek és pár napig Simalya tüzletében voltak közszemlére kitéve. Nagy-Enyed város lobogóját, mint értesülünk, a város szülöttje dr. Varró Indár budapesti orvos fogja vinni, ki szintén részt vesz a diszmenetben.

— **Konfirmáció.** Szép és egyszerűségében magasztos ünnepély folyt le folyó hó 14-én, áldozósütőtűkön, a helyi ev. ref. egyház templomában. Az évenkénti szokásos konfirmáció tartatott meg nagyszámu, díszes közönség jelenlétében. Alkalmi beszédet tartott Kovács László s.-lelkész. A konfirmációi szertartást pedig Szilágyi Farkas ev. ref. lelkész és Vincze Dániel vallás-tanár végezték. Konfirmáltatott összesen 117 növendék.

— **Kerékpárverseny Kolozsvárról Nagy-Enyedre.** A kolozsvári kerékpáros-egylet folyó évi június hó 28-án kerékpárversenyt szándékozik rendezni Kolozsvárról Nagy-Enyedre, s a verseny sikere érdekében már is szélesebb körben intézkedéseket tett. E czélból folyó hó 17-én az egylet több tagja Bartha Gergely tiszteletbeli kapitány és Kálé egyleti kapitány vezetése alatt Enyedre jött, közöttük Borbély György többszörös versenygyőztes és bajnokkal, s erről a megelőző napon értesítették süngönyileg a helybeli kerékpáros sport-társakat, kik közül dr. Fenyő Ármin, Horatsek János, Cirner József és dr. Szász Gerő M.-Décséig a kolozsvári vendégek elébe mentek, s azokkal együtt déli 11 órakor érkeztek meg Nagy-Enyedre. A kolozsvári vendégek a Gazsa szállodában ebédeltek meg, s az itteni kerékpárosokkal megbeszélték a verseny-proviziciókat s fölkérték Nagy-Enyed városának a sport iránt érdeklődő intelligenciáját a verseny sikerének érdekében közreműködésre és támogatásra nyernék meg. Delután két órakor a kolozsvári kerékpárosok a nagyenyediektől kísérvé Maros-Ujvárra rándultak ki, honnan este 6 órakor

tovább folytatták útjukat Kolozsvár felé, az enyediek pedig dr. Szász Gerő vezetése alatt hazatértek. Tekintve, hogy városunkban a kerékpár-sportnak már is sok hive van, óhajtandó volna, hogy Nagy-Enyed város közönsége hazarészünk metropolisának, Kolozvárnak derék kerékpárosait minél kitüntetőbb vendégszeretettel részesítene a rendezendő verseny alkalmával, s reméljük is, hogy minden lehető megtesznek és a kivétel tekintetében buzgón támogatni fogják városunk kerékpárosait, hogy a velünk rokonszenvező kolozsvári sport-egylet egy újabb, kellemes emlékekkel térhessen vissza ismét Nagy-Enyedről.

— **A nagyenyedi polgári olvasó-egylet** könyvtára javára pünkösöd másod napján rendezendő multság sikere érdekében a 100-as bizottság a legmesszebb menő intézkedéseket tette meg. Minden igyekezete oda irányul a bizottságnak, hogy közönségünk a lehető legjobban töltsen el azt a pár órát, melyet szórakozásának szentelt.

— **Tűzoltói nagygyakorlat.** A nagyenyedi önkéntes tűzoltó-egylet e hó 17-én tartotta első nagyobb szabásu gyakorlatát a sétaterén. A gyakorlatok Papp János és Végh Samu parancsnokok vezénylete alatt folytak le; előbbi a mászó-gyakorlatok, utóbbi pedig a szivattyú-gyakorlatokat vezette. E gyakorlatot, amely derék tűzoltóink dicséretére válik, a fedett táncz helyiségben vidám lakoma követte, mely jó tordai pecsenye, savanyu tokány és Papp Gyula által ajándékozott borból állott.

— **Modern tanulók.** Nagyon gondoltak az enyedi főiskola tanító-képezdéjének IV. éves hallgatói és kimondották a vizsgák küszöbén a sztrájkot, amiből az egyedüli kellemetlenség természetesen reájuk fog háramlani. A mester uraknak igen jó dolguk van, megszurta valami az orrukat és kieszték, hogy őket tanáraik megsértették és egynek — Kis Árpádnak — kivételével kijelentették, hogy a szerdán délután megtartandó írásbeli vizsgára nem állanak elő. Mondották — és derék igazgatójuk, Nagy Lajos intelmei dacára meggették, a már említett egynek kivételével. A hetvenkedés után persze következett a szánombanom és töredelmes szívvvel kérték a tanári kart új vizsgának kitűzésére; a tanári kar ezt — igen helyesen — megtagadta és utasította a hős ifjakat, hogy kérésükkel forduljanak az előjárósághoz. Mint halljuk, a mozgalom kezdeményezői Borbáth és Győre ifju urak voltak, s reméljük, hogy ezen példátlan esetért el is veszik méltó büntetésüket. Persze évközben gavalléroskodunk, tánczolunk, énekelünk, de nem tanulunk, és a vizsgát valahogy elútni szeretnők!

— **A fürdőző közönségnek** tudomására hozatik, hogy a nagyenyedi uszoda e hó 24-én, pünkösöd első napján, a közönség rendelkezésére bocsátatik.

— **Vonatkisiklás.** Folyó hó 21-én a tövisi állomás előtt a delután 1:55 perczkor beérkező 527. vegyes vonat mozdonya kiugrott, magával rántva a szerkocsit. Az utasok között az ijedségen kívül semmi komolyabb baj nem történt. A vonat menete ezen szerencsés szerencsétlenség következtében csakis 3 órai késéssel folytathatta útját.

— **Köszönet.** A nagyenyedi ujonnan alakult iparos-dalárda tagjai szives köszönetet mondanak helybeli polgár Seprényi János és kedves nejének, kik szivesek voltak a tanulási idény alatt egy lakszobát és zongorát a dalárda rendelkezésére bocsátani.

— **Csekelaki osendélet.** Megyénknek ezen eldugott, de kies fekvésű községéről nem sokat tud a világ, de ime egy, pár izgága lakója gondoskodik arról, hogy neve a homályból kiemelkedjék. Ugyanis csekelaki Ráczkői Arpad egyik rokona Ráczkői Samu udvarán a múlt hét egyik verőfényes délutánján megtámadta és letépette Nagy Pált és valószínűleg az Abruzzokban képzelve magát, annak zsebeiből elszedett 3 frt 30 kr készpénzt, egy szivarszipkát, egy zsebkendőt és egy pakli kártyát; ez utóbbit valószínűleg azért, hogy a 3 frt 30 kr birtokában egy kis parázs bankot adjon. Pár nap múlva már nagyobb vállalatba fogott a jeles férfi, amennyiben este órákor revolverrel realótt Szilágyi Lipót berlőre, kít szerencsére nem talált. A csekelaki Rinaldo nyakon csipetvén, hős tetteit beismerte és beállván a melegebb idők, hűvösre tette a m.-ujvári járásbíróság börtönében.

— **Felülfizetések.** 1896. május 14-én, a Ifjusági Kör által a szentimrei esata-teren fölláttató szobor javára rendezett majálison felülfizetni kegyeskedtek: mélt. Zeyk Dániel főispán 10 frt, Szilágyi Gyula, Lázár István, Nagy Lajos rekt.-professzor és dr. Bartók György tanárok 5—5 forint, Bisztricsány Lajos 4 frt 40 kr, Váró Ferencz gimn. tanár 3 frt 80 kr, nagyságos Csató János alispán, K. Nagy Ferenczné (B.-Bocsárd), Gáspár János 2—2 frt, N. N. N. N. 1:40—1:40 frt, Reinbold Olivér 1 frt 60 kr, Winkler János ifjabb 1 frt 60 kr. Török Bertalan, dr. Winkler János, Székelyhidy János, dr. Jenei Elek, Baczó Lajos ifj. elnök 1—1 frt, Jancsó Sándor, Keresztes Ilona 80—80 kr, Fogarasi Albert 90 kr, F. Sándor Miklós 80 kr, Müller Zoltán, Labouczné 50—50 kr, Müller Jenő, Bocz Elek, N. N., N. N., N. N., N. N., Kovács János, Belényesi főhadnagy, Ferencz Samu (Décse), Hegedűs Zsigmond, Zizda Boleszláv, Szakács Gyula 40—40 kr, Röder ellenőr 20 kr, Danes Mózes, Kövér János 20—20 kr. Fogadják a szívélyes adakozók halás köszönetüket. A rendező bizottság.

— **A pöstyéni fürdőből** írják lapunknak: Egy rég érzett hiányt fog segíteni a Pöstyében ujonan épült intézet beteg gyermekek gyógyítására, mint a minéddig semmiféle fürdőhelyen nincsen. Az intézetben izület-, csont- és vérbetegségekben szenvedő gyermekek fognak elhelyezést nyerni, (kiséret felesleges) és állandó orvosi, mi sok szülőre nézve valóságos áldásnak tekinthető. Az intézet a jövő hetekben fog megnyitni és összeköttetésben lesz gyógygymnastikai és masszage. termekkel.

— **Uj kénsav- és műtrágya-gyár.** A volt kereskedelmi miniszter Lukács Béla val. b. t. tanácsos elnöke alatt még a múlt év nyarán Budapesten megalakult „Zalathnai kénkovand ipar r. t.” kénkovand érceinek feldolgozására Brassón a technika legújabb vívmányainak felhasználásával nagyszabású „kénsav- és műtrágya-gyár” állított fel, mely működését már megkezdte. Az ok-szerű gazdálkodás terjedése fág hatáskört biztosít az új vállalatnak, melynek vezetői bizonyára azon lesznek, hogy kifogástalan áruk szállítása és a gazda-közönség iránti előzetekenség által maguknak vevőközönséget biztosítsanak. Az új vállalatot, melynek hirdetése lapunk mai számában található, olvasóink figyelmébe ajánljuk.

Apróságok.

Óvatos.

— Miért jött már a pályaudvarra? Hiszen az ön vonata csak két óra múlva indul!

— Igaz, de mindig otthon felejték valamit, hát előbb jövök, hogy még legyen időm hazafutni azért, amit elfelejtettem.

Uj betegség.

— Hol késik a mi Sándor barátunk?

— Ma nem jön a klubba.

— Beteg?

— Az ám; eljegyzésbe esett.

A közjegyzőnél

Aláírták a házassági szerződést. A vőlegény ragyogó szemekkel suttogja meny-asszonyának:

— Most eladta magát!

A leánya mosolyog:

— Ellenkezőleg, megvettem magát.

A legnagyobb nehézség.

— Mi a legnagyobb nehézség egy éjszakai expedíciónál? — Kérdi egy kíváncsi a sarki felfedező utastól.

— Hazajutni — volt a habozás nélküli válasz.

Veszedelemes.

Szörnyű véget ért Kocka tanár ur. Oly szórakozott volt, hogy midőn egyszer léghajjón felszállt, szórakozottságból a homokszák helyett önmagát dobta ki a gondolából.

Ügyes megoldás.

A kereskedő: A pénztárban körülbelül százezer forintom van, a portekám pedig majdnem egészen elfogyott; azt hiszem, hogy elérkezett annak az ideje, hogy csődöt jelentsek ki.

A segéd: Nekem is ez a véleményem.

A kereskedő: Igen ám, de milyen ürügyet hazudjam a hitelezőimnek? Ön nagyon furfangos ember; gondolkozzék egy keveset a dolgról és holnap mondjon nekem választ.

A segéd megígérte, hogy gondolkozni fog.

A kereskedő másnap bement az üzletbe s ott a vasszekrényt nyitva találta; pénznek persze híre sem volt benne, hanem helyében egy czédula volt, amelyen ez állott:

„Kivettem a százezer forintot és elutaztam Amerikába; ön ennél jobb ürügyet nem találhat hitelezői számára.”

Közgazdaság.

Pályázat honvédbakancs-szállításra.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a nagyméltóságú honvédelmi és kereskedelmi Minister urak leiratai következtében értesíti az érdekelt iparosokat, hogy a magy. kir. honvédség lábbeli szükségletéből 50% vagyis 10.000 pár bakancs és 10.000 pár barna pamut vitorlaszövetből készült cipő a hazai kisiparosok útján fog beszereztetni. A bakancsok egységára 5 (öt) frt 03 krban, a könnyű cipőké páronként 4 (négy) frt 28 krban van megállapítva. Pályázhatnak magánosok és alkalmi szövetkezetek. A m. kir. minister úr ezentúl a szerződések kötésétől és az óvadék letételétől eltekint és a szállítást a kereskedelmi és iparkamara előtt kiállítandó, 50 kros bélyeggel ellátott nyilatkozat ellenében engedi át. A bakancsok 1897. márczius hó végéig a budapesti honvéd főruharaktárba beszállítandók lesznek. Az ajánlatok legkésőbb f. évi június hó 15-ig alólírt kamarához okvetlen benyújtandók, ahol

részletesebb felvilágosító adatokat és feltételeket is megtekinthetni.

Kolozsvár, 1896. évi május hó 18-án.

Velsz aelnök. Gámán Zsigmond titkar.

Piaozai árak.

Nagy-Enyed, 1896. május 21.

Buza legjobb	100 kilogramm	7-50
" közepszerű	"	7 —
Kétszeres legjobb	"	6-50
" közepszerű	"	6 —
Rozs legjobb	"	6 —
" közepszerű	"	5 —
Zab legjobb	"	6 —
" közepszerű	"	5-50
Kukoriceza (tengeri)	100 kilogramm	5-20
Burgonya	"	2 —
Széna legjobb	egy szekér	5-50—6-50
Szalma legjobb	"	2-20
Bikkfa 1 köbm kereszttrakas nélkül, 1 m. hosszú	"	3-50
Cserfa 1 " " " " " "	"	3-30
Tölgyfa 1 " " " " " "	"	3-50
Faszén kemény	egy hektoliter	1-50
Marhahús	1 kilogramm	36—40
Sertéshús	"	44—48
Szalonna	"	64—72
Disznósír	"	— 80
Vörshagyma	"	—10
Fokhagyma	"	—10

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

202—896. tkvi.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíróság mint tkvi hatóság által közhírré tételik, hogy a kir. kincstárnak Dragomér Stefan elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 91 frt 30 kr tőke, ennek esedékes 6% kamatai, valamint jelenlegi 6 frt 50 kr és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Dragomir Stefanak az oláh-tordosi 125. sz. tjkvben A + 237 238, 239 240. hr sz. ingatlanból félrész jutalékára 176 frt, a 126. sz. tjkvben A + 302. 303. hr sz. a. ingatlanára és az 5. r. sz. a. legelőbeli 251. 252. rész jutalékára 208 frt külön-külön, esetleg együtt 384 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetett.

Az árverés 1896. évi június hó 11-ik napján d. e. 10 órákor Oláh-Tordos községben fog megtartatni.

Arverezni szándékozik, végrehajtató kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

Vevő köteles a vételart az árverés jogerőre váltva után 3 egyenlő részletben, 15, 30, 60 nap alatt, minden vételári részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A banatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. jbróság mint telekkönyvi hatóságnál és Alsó-Gáld község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. jbróság mint tkkönyvi hatóság.

Nagyenyeden, 1896. január 29-én.

Csernátóni Vajda Péter,

kir. járásbíró.

723 1—1

6804—895. tkvi.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság által közhírré tételik, hogy a kir. kincstárnak Korpodeán Juon elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 66 frt 87 kr tőke, ennek esedékes 6% kamatai, 29 frt 69 kr végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 6 frt 50 kr és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Korpodeán Juonak az o.-szilvási 67. sz. tjkvben A + 236, 237, 335 519. és 522. hr. sz. a. ingatlanára 372 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetett.

Az árverés 1896. évi június 10-ik napján délelőtt 9 órákor O.-Szilvas községben fog megtartatni.

Arverezni szándékozik, végrehajtató kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

Vevő köteles a vételart az árverés jogerőre váltva után 3 egyenlő részletben, 15, 30, 60 nap alatt, minden vételári részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A banatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóságnál és Intregáld község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság.

Nagy-Enyed, 1895. december 31-én.

Csernátóni Vajda Péter,

járásbíró.

724 1—1

320—1896. bv. sz.

Arverési hirdetés.

Alulírt kiküldött bír. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közbírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbíróság 3086—896. számú végzése által nagyenyedi lakos Markovits Lajos végrehajtató javára nagyenyedi lakos Liptai István ellen 700 frt tőke, ennek 1896. év április hó 16-ik napjától számítandó 6% kamatai és egyéb törvényes járuléka követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírósági foglalt és 565 frt 77 krra becsült varrógépek, butorneműek, képek, tügyöntartó, tükrök, lámpa, bolti requisitumok, másológép stb.-ből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladottnak.

Mely árverésnek a 3202—896. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis az alperes üzlethelyiségében leendő eszközzésére 1896. évi **junius 5-ik napjának** d. e. 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legüzbet igérőnek becsáron alól is eladottnak fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt N.-Enyeden, 1896. évi május hó 17-én.

Gajzágó Simon,
kir. bírósági végrehajtó.

721 1-1

406. II. 896. sz.

Hirdetés.

Alsófehérvármegye kir. tanácsos alispánja az 1896. évi április hó 27-en kelt 5746. sz. rendeletevel a megyei levéltári épület kibővítéset 759 frt 86 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat foganatosításának biztosítása czéljából **1896. június hó 3-ik napjának d. e. 10 órája** az alsófehérvármegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki műveit és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

Alsófehérvármegyei kir. államépítészeti hivataltól.

Kelt Nagy-Enyeden, 1896. május 20.

722 1-1

Alsófehérvármegye főispánjától.

399—896. sz.

Pályázati hirdetés.

A vezetésemre bizott vármegye kisenyedi szolgabírói járasa területére eső megyei utbiztosi állás megürülven, annak betöltésére ezennel pályázatot hirdetek.

Az állomás székhelye Pokafalva, javadalmazása 360 frt o. é.-ben, és ezenkívül a teendők helyes ellátásáért 167 frt 47 kr utazási átalány.

Felhívom mindazokat, kik ezen állás elnyeréséért folyamodni szándékoznak, hogy az életkorukat, egészségi állapotukat, erkölcsi magaviseletüket, tanulásukat, esetleg eddigi szolgálatukat és alkalmaztatásukat igazoló bizonyítványokkal fölszerelt folyamodványaikat hozzám **folyó évi június hó 25-éig** nyujtsák be.

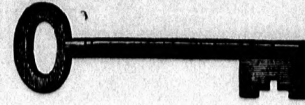
Nagy-Enyeden, 1896. május 19-én.

Zeyk Dániel,
főispán.

718 1-2

Schicht-féle szin-szappan

Törvényszéki legbelajstromozott
védjegy:

**Igen jól van szárítva,
kitűnően tisztító,
igen takarékos a használatban,**
kezesség mellett tiszta és ártalmatlan a fehérnemű és kéznek, egyáltalában a legjobb, ami a szin-szappanból van.

Senki sem bánja meg a kísérletet.
Kapható Nagy-Enyeden: Ifj. Lázár Károlynál.

701 5-20

A zalathnai kénkovand ipar r. t.

Brassói kén-sav- és műtrágyagyára

ajánl: mindennemű száraz és könnyen szórható **szuper-foszfátot, répa-, szőlő- és árpátrágyát, Thomas-salaklisztet, chili-salétromot, kén-savas ammoniákat** és minden egyéb **műtrágyát** szavatolt beltartalommal.

Fővilágosításokkal és részletes árjegyzékkel szivesen szolgál

a gyárvezetőség Brassón, valamint
a központi iroda

BUDAPEST, IV., Bécsi-utcza 5. szám.

720 1-10

Több mint 50 év óta sikerrel használtatik!

az

ESZÉKI SPITZER-KENŐCS

és az

ESZÉKI SALVATOR-SZAPPAN.

Valódi minőségben

csakis, mint eddig, ezentulis

Eszéken, felsőváros

DIENES C. J.-féle

gyógyszertárban készül és megrendelhető.

Szeplőket és májfoltokat,

valamint az összes

bőrtisztátalanságokat biztosan eltávolít.

1 tégely valódi Spitzer-kenőcs 35 kr.
1 üveg valódi Spitzer-mosdóvíz 40 kr.
1 darab valódi Salvator-szappan 50 kr.
1 doboz valódi lyoni rizspor 3 színben 50 kr és 1 frt.
1 tégely közpásztá 60 kr.

FIGYELMEZTETÉS!

Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el vannak látva, és keretik a t. közönség csakis **Dienes** féle eszéki kenőcsöt és szappant kéri és elfogadni.

9-16

Egy hold kaszálható 3 éves
luczernás egy évre

haszonbérbe kiadó.
Értekezhetni a kiadóhivatalban.

Sz. 1975—1896.

Pályázati hirdetés.

Alsófehérvármegye marosújvári járásában a marosesücsi körorvosi állás megüresedvén, erre pályázat nyitattik.

A körorvosi székhely **Magyar-Bükkös**, melyhez a nagylaki, marosesücsi, csekelaki, magyarbükkösi és kutyfalvai körjegyzőséghez tartozó 20 község van csatolva.

A körorvos javadalmazása áll: a községek pénztárából aránylagosan fizetendő évi 500 forint fizetés és 150 forint utazási átalányból; a fizetést Magyar-Bükkös

község pénztára, mint gyűjtőpénztár, teljesíti havi előleges részletekben.

Felhívtnak a pályázni óhajtok, hogy a kellően felszerelt folyamodványait **folyo május hó 30-ig** délelőtt 11 óráig, a **Maros-Ujvárt** megtartandó választás határnapjáig, e hivatalhoz nyujtsák be.

A marosújvári járás szolgabírói hivataltól.

Maros-Ujvárt, 1896. évi május 14.

Jovián Miklós,
h. fősz.-bíró.

715 2-3

2312—1896. tkv.

Hirdetés.

Magyar-Sülye község telekkönyvi tagosítás folytán az 1889. évi 2579. sz. szabályrendeletre képest átalakították és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX. sz., az 1889. XXXVIII. sz. és az 1891. XVI. törvények a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. törvényekben szabályozott eljárás, a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatottak.

Ez ezből az átalakítási előmunkákat hitelesítésére és a helyszíni eljárás a nevezett községben **1896. június 5-én** fog kezdődni.

Ezenfoga felhívtnak:

1. Az összes érdekeltnek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen nemaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják be, mert régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésekből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a közzétett határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

3. Mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t.-cz. 15—18 és az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. 6. és 7. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda használnak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is esznek.

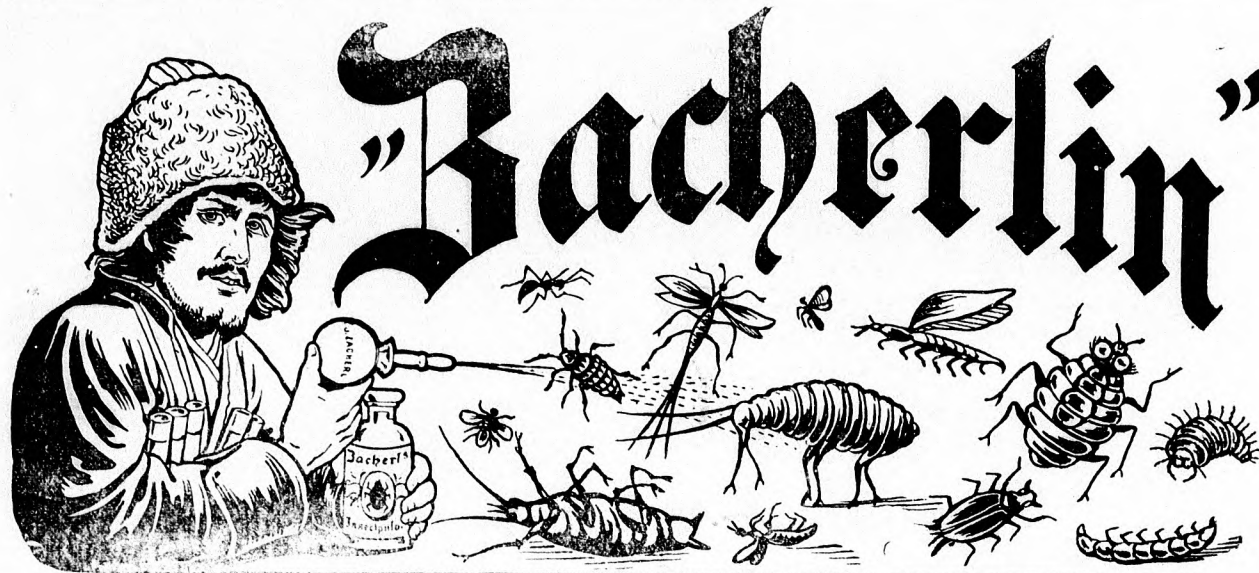
4. Azok, kiknek javára már tényleg megszűnt követelekre vonatkozó zálog vagy megszünt egyes jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztés kérelmeznek, illetve, hogy törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezménytől esznek.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Nagy-Enyed, 1896. május 11-én.

Csernátóni Vajda Péter,
kir. bíró.

713 3-3

”hatása
bámulatos!
Ugy öl mint
egyetlen
más

szer sem, mindennemű rovarokat — poloskákat, bolhákat, konyhabogarakat, molyokat, svábbogarakat, stb. — s ezért, mint a maga nemében a világon páratlan szer, híressé és keresetté lett. Ismertető jelei: 1. a lepecsételt üveg. 2. a „Zacherl” név.

672. 5—10

Kapható a következő czégekknél:

Nagy-Enyeden: Bisztricsány Lajos.	Gyulafehérvárt: Fingerhut Jakab.	Gy.-Fehérvárt: Szentgyörgy Mór.	Balázsfalván: Schieszl Károly.
” Cirner J. József.	” Fröhlich Gyula.	Abrudbányán: Holnay Árpád.	Maros-Ujvárt: Simon Pál.
” Winkler János.	” Jakabfy Albert.	” Molnár Árpád.	” Virág Tamás.
	” Nagy József.		

Az Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság

Maros-Vásárhelyt

1896. július hó 1-én kezdi meg üzleti működését.

Előjegyzéseket és bejelentéseket jelzőlog és más kölcsönökre azonban már addig is elfogad

az igazgatóság.

708 4—6